

อิทธิพลของความเป็นผู้ประกอบการองค์การ ทูทางปัญญาและ
ความร่วมมือของสมาชิกที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
ในภาคเหนือตอนบน 1 ของประเทศไทย
Effect of Corporate Entrepreneurship, Intellectual Capital and Members
Collaboration Toward Performance of Community Enterprises on
Northern Region 1 in Thailand

บุญทวรรณ วิงวอน^{1*}, ชุตินันต์ สะสอง²

¹หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
เลขที่ 119 หมู่ 9 ถนนลำปาง-แม่ทะ ตำบลชมพู อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง 52100

²ภาควิชาสังคมศาสตร์ วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
เลขที่ 236 หมู่ 3 ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความเป็นผู้ประกอบการองค์การ ทูทางปัญญา ความร่วมมือของสมาชิกและผลการดำเนินงาน และ (2) ศึกษาอิทธิพลความเป็นผู้ประกอบการองค์การ ทูทางปัญญาและความร่วมมือสมาชิกที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคเหนือตอนบน 1 ของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปางและแม่ฮ่องสอน จำนวน 311 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอนุมานวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อความเป็นผู้ประกอบการ องค์การเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การมุ่งเน้นทุนทางปัญญา ความร่วมมือของสมาชิกและผลการดำเนินงาน โดยทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์พบว่าความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อ ทุนทางปัญญามากที่สุด รองลงมา คือ ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อความร่วมมือ ของสมาชิกความร่วมมือของสมาชิกมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน ทุนทางปัญญามีอิทธิพลทางตรงต่อ ผลการดำเนินงานและลำดับสุดท้ายความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน

* ผู้เขียนหลัก (รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง)
อีเมล: boonthawan2009@gmail.com

คำสำคัญ

วิสาหกิจชุมชน ความเป็นผู้ประกอบการองค์การ ทฤษฎาปัญญา ความร่วมมือของสมาชิก ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

Abstract

The purpose of this research was (1) to study the corporate entrepreneurship, intellectual capital, members collaboration and performance and (2) the study effect of corporate entrepreneurship, intellectual capital and members collaboration toward performance of community enterprises on Northern Region 1 in Thailand. It was quantitative research and the sampling group was 311 in community enterprises. The research tool was in questionnaire format by applying descriptive statistics for data analysis. There were composed of the percentage, standard deviation and inferential statistics with path analysis technique.

The outcomes of research revealed that the importance of corporate entrepreneurship, intellectual capital, members collaboration and performance by all factors were valued as most level.

The outcomes of path analysis that the corporate entrepreneurship had the most direct effect toward intellectual capital, and followed by the corporate entrepreneurship had direct effect toward members collaboration, the member of collaboration had direct effect toward performance, intellectual capital had direct effect toward the performance, Lastly, the corporate entrepreneurship had direct effect toward performance.

Keywords

Community Enterprises, Corporate Entrepreneurship, Intellectual Capital, Members Collaboration, Performance of Community Enterprises

บทนำ

สภาพแวดล้อมมีความสำคัญต่อการสร้างโอกาสแห่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของธุรกิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่มีความผันผวนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การปรับตัวของธุรกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมจึงเป็นงานที่ท้าทายสำหรับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายใน อาทิ โครงสร้างองค์การ กลยุทธ์ของกิจการ ทรัพยากรมนุษย์และกระบวนการทำงาน วัฒนธรรมองค์การและกฎระเบียบข้อบังคับ ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอก อาทิ สภาพทางเศรษฐกิจ นวัตกรรมหรือเทคโนโลยี การแข่งขัน การเมืองและกฎหมาย สังคมและวัฒนธรรม เพราะปัจจัยเหล่านี้มีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ดังนั้น ผู้ประกอบการต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและมีการบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การประกอบการจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องอาศัยทุนเดิมที่มีอยู่ในปัจจุบัน บุคคลผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่น มีความกระตือรือร้น มีความฉับไวในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ขณะเดียวกันการประกอบการเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเป็นผู้จัดการที่สร้างโอกาสใหม่ๆ เพื่อให้เข้าถึงการดำเนินงานภายใต้การปรับตัวให้เหมาะสมกับความเสี่ยง (Ireland, Hilt & Sirmon, 2003, 963-989 ; Stam & Elfring, 2008, 97-111) การประกอบการมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจภายใต้ตลาดการค้าเสรีผ่านกระบวนการของการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ด้วยการประยุกต์ใช้เงินทุน ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยความเสี่ยงทางสังคม เพื่อให้ได้รับผลตอบแทน รางวัลและความพึงพอใจส่วนบุคคล (Hisrich, Peters & Shepherd, 2010, 6) เพื่อสร้างสรรค์องค์การ กระบวนการและนวัตกรรมที่สนับสนุนการเติบโตด้วยการสร้างสรรค์มูลค่าหรือการแสวงหากำไร

ผู้ประกอบการเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการระดมทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกองค์การในการที่จะประกอบธุรกิจ (Hatten, 2009, 35) เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ โดยใช้สมรรถนะของตนเอง ครอบครอง ญาติและเครือข่ายเพื่อสร้างสังคมความเป็นผู้ประกอบการในการจัดการธุรกิจให้เจริญเติบโต พร้อมทั้งประยุกต์ใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับธุรกิจ (Baum & Locke, 2004, 587-598; Beaver & Jennings, 2005, 923-936) ผู้ประกอบการจึงต้องให้ความสำคัญกับบทบาทของบุคคลและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อสร้างกลไกในการขับเคลื่อนธุรกิจให้บรรลุเป้าหมาย (บุญทวรรณ วิงวอน, 2556, 94) ผ่านความเป็นผู้ประกอบการองค์การที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานทางอ้อมผ่านการแสวงหาโอกาสและการใช้นวัตกรรม ผลปฏิบัติงานดังกล่าวสามารถวัดได้ในรูปของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น โดยต้องอาศัยประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญชำนาญการและเครือข่าย (Dale, 1996, 46 ; Kast & Rosenzweig, 1995, 23) เนื่องจากทุนทางปัญญาเป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในตัวมนุษย์ซึ่งแต่ละคนจะมีปัญญาหรือองค์ความรู้ ฐานความรู้ที่มีอยู่ในตนเอง โดยที่แต่ละองค์การต่างมีบุคลากรที่มีทุนทางปัญญาที่จะสามารถนำพาให้ศักยภาพและนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มทุนทางปัญญาเป็นความรู้ที่องค์การมีความเป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริงและมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน (Youndt & Snell, 2004, 337-360)

ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้ให้การสนับสนุนภาคธุรกิจ โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจโดยให้หน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือผู้ประกอบการ ทั้งนี้รัฐบาลได้มีนโยบายเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจในแต่ละชุมชนให้เข้าถึงองค์ความรู้สมัยใหม่ แหล่งเงินทุนและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการตลาด เพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นการจุดประกายการดำเนินงานในการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น (กรมการพัฒนาชุมชน, 2558, 6) โดยมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของผู้ประกอบการด้านการบริหารจัดการ การผลิต การตลาดและการจัดการทุน รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในด้านรูปแบบและบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานด้วยการนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้เป็นฐานคิดในการเชื่อมโยงและต่อยอดกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม

และภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ในทุกระดับและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการให้เป็นผู้ผลิตที่มีศักยภาพ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2558, 5)

ความเป็นผู้ประกอบการองค์การเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการกระทำ ความรู้สึกรู้สีกหรือความรับผิดชอบแบบผู้ประกอบการ (Drucker, 1985, 149-157) และมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ได้มาซึ่งโอกาสการสร้างสรรค์องค์การ (Bygrave & Hofer, 1991, 13-22) รวมถึงการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Radmard, Ardakani & Rahro, 2013, 1067- 1072) บนพื้นฐานของการพบหรือประสบโอกาสทางธุรกิจที่สามารถสร้างกำไรและความพร้อมในการดำเนินการของผู้ประกอบการซึ่งจะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ ดังนั้น ความเป็นผู้ประกอบการองค์การจึงเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำไม่ใช่เป็นเพียงคุณลักษณะของผู้ประกอบการแต่เกี่ยวข้องกับการประกอบการธุรกิจ อาทิ ความเป็นผู้นำอย่างผู้ประกอบการ เพื่อสร้างการรับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่และทำงานเป็นทีม เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จ สามารถเปลี่ยนความคิดให้เป็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์ผ่านการแปรรูปสินค้าหรือบริการ มีการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากร ด้วยการทำงานเชิงรุก การสร้างนวัตกรรม การกล้าเสี่ยงเพื่อทำให้วิสาหกิจค้นพบทางเลือกจนเกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน สามารถจัดการทรัพยากรเพื่อสนองต่อโอกาสทางธุรกิจที่รับรู้จากความร่วมมือของสมาชิกหรือผู้ที่มีส่วนได้-ส่วนเสีย (Mehta & Gupta, 2014, 305-312) ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน (Mokaya, 2012, 133-143) และมีอิทธิพลต่อทุนทางปัญญา (วิฑูร เจียมจิตต์ตรง, 2553, 75-76 ; McClelland, 1985, 38)

ความร่วมมือของสมาชิกเป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์การที่แลกเปลี่ยนข่าวสาร กิจกรรมทางการตลาด (Kuen-Hung Tsai, 2009, 765-778) เพื่อให้เกิดความสำเร็จและคำนึงถึงความสัมพันธ์ของสมาชิก มีกิจกรรมกลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก (Yongseol Lee & Heejun, 2015, 986-1001) การทำงานให้บรรลุผลจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการของทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญที่หลากหลายจากบุคคลที่มีศักยภาพแตกต่างกันไปทั้งภายในและภายนอกองค์การร่วมมือกัน (Downe, Siew-Phaik & Sambasivan, 2012, 145-166) โดยเฉพาะวิสาหกิจในยุคปัจจุบันต้องมีการสร้างความได้เปรียบอย่างยั่งยืนผ่านการสร้างความร่วมมือภายในโซ่อุปทาน โดยเริ่มจากความไว้วางใจในคู่ค้าและร่วมมือกัน ส่งเสริมซึ่งกันและกันเพื่อให้มีผลการดำเนินงานตามเป้าหมายท้ายที่สุดย่อมนำมาซึ่งผลลัพธ์หรือผลที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ประกอบด้วยความสามารถในการผลิต ผลกำไร ผลตอบแทนจากการลงทุน คุณภาพการบริการและ ความพึงพอใจของลูกค้าหรือพนักงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาการจูงใจและการสร้างความผูกพันของพนักงานต่อองค์การ (Beer & Walton, 1990, 154-161) โดยเฉพาะยอดขายของธุรกิจ เพราะเป็นตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการวัดผลการดำเนินงาน ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของธุรกิจซึ่งแนวคิดของ Neubaum, Dibrell & Craig (2012, 28-37) ได้สรุปว่า มาตรวัดด้านการเติบโตของกิจการ อายุของธุรกิจ สินทรัพย์โดยรวม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการ ความสามารถในการทำกำไรของกิจการ อัตราผลตอบแทนของเงินลงทุน

อัตราผลตอบแทนและส่วนแบ่งทางการตลาดที่เพิ่มขึ้น ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อวิสาหกิจ เพราะจะทำให้ทราบถึงสมรรถนะของกิจการ

ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้กำหนดโครงการต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้ประกอบการ ด้านการจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อมุ่งหวังให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีการพัฒนาศักยภาพตนเองหรือสมาชิกกลุ่มอื่นเป็นการสนับสนุนระดับพื้นฐาน โดยสามารถจัดทำแผนธุรกิจและนำไปใช้ประโยชน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากปราชญ์ชาวบ้านหรือกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จเป็นแหล่งเรียนรู้ สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการและการจัดฝึกอบรมด้านอาชีพภายในชุมชนให้กับหน่วยงานที่มีความสนใจ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2558, 18)

การดำเนินงานในภาพรวมที่ผ่านมาพบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในเขตภาคเหนือตอนบน 1 มีการดำเนินงานในลักษณะต่างคน ต่างทำ ไม่มีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนได้-ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง (กิ่งฟ้า ญาณะเจริญ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 พฤศจิกายน 2558) การรวมกลุ่มยังไม่มีคามเข้มแข็งและมีความเหนียวแน่นเท่าที่ควร บางกลุ่มไม่ร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดนิทรรศการหรือนำสินค้าเข้ามาแสดงในงานมหกรรมแสดงสินค้าหรือกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐมีการประยุกต์ใช้ทุนทางปัญญาเพียงบางกลุ่มวิสาหกิจเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการเอาตำนาน เรื่องราวหรือประเพณีมาสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์และบริการ (วีรกานต์ บุญตัน, หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมจังหวัดแม่ฮ่องสอน, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 กรกฎาคม 2558) ชุมชนไม่มีความรู้สึกหวงแหนในท้องถิ่นและภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและไม่ถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังได้สืบทอดเป็นมรดก (สมจิตร สายคำฟู, ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแคหมบ้านวังหม้อ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2558) รวมถึงไม่มีการอนุรักษ์ในภูมิปัญญาให้คงอยู่กับท้องถิ่นของตนเอง ทำยที่สุดมีอิทธิพลทำให้ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ บางกลุ่มมีการดำเนินงานเพียงเฉพาะคณะกรรมการเท่านั้น ไม่ให้ความสำคัญกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจขนาดย่อม (ภัทรภรณ์ อินตานาวล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 ธันวาคม 2558) จากปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาอิทธิพลของความเป็นผู้ประกอบการองค์การ ทุนทางปัญญาและความร่วมมือของสมาชิกที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ดังนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้สรุปตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยได้ 4 ประเด็น คือ (1) ความเป็นผู้ประกอบการองค์การ (2) ความร่วมมือของสมาชิก (3) ทุนทางปัญญา และ (4) ผลการดำเนินงาน จึงนำไปสู่กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นผู้ประกอบการองค์การ ทุนทางปัญญา ความร่วมมือของสมาชิกและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคเหนือตอนบน 1 ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความเป็นผู้ประกอบการองค์การ ทุนทางปัญญาและความร่วมมือของสมาชิกที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคเหนือตอนบน 1 ของประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และมีขอบเขตวิจัย 4 ด้าน คือ (1) เนื้อหา โดยมุ่งเนื้อหา คือ (1.1) ด้านความเป็นผู้ประกอบการองค์การเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำไม่ใช่เป็นเพียงคุณลักษณะของผู้ประกอบการแต่เกี่ยวข้องกับการประกอบการธุรกิจ อาทิ ความเป็นผู้นำอย่างผู้ประกอบการ เพื่อสร้างการรับรู้แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่และทำงานเป็นทีมเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จ (1.2) ด้านทุนทางปัญญา เพราะเป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในตัวมนุษย์ อาทิ องค์ความรู้ ฐานความรู้ที่มีอยู่ในตนเอง โดยที่แต่ละองค์การต่างมีบุคลากรที่มีทุนทางปัญญาที่จะสามารถนำพาให้เกิดศักยภาพและนำไปสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยจำแนกได้ 3 ประการ คือ (1.2.1) ทุนมนุษย์ คือ ความรู้ ความสามารถและสมรรถนะ (1.2.2) ทุนทางสังคม คือ โครงสร้าง เครือข่ายกรรมวิธีที่ทำให้บุคคลสามารถเข้าถึงและพัฒนาทุนทางปัญญาที่พัฒนามาจากความสัมพันธ์ภายในและภายนอกองค์การ (1.2.3) ทุนขององค์การ คือ ความรู้ในเชิงสถาบันที่เป็นกรรมวิธีจากองค์การใดองค์การหนึ่งหรือทุนทางโครงสร้าง (1.3) ความร่วมมือของสมาชิก เป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์การวิสาหกิจที่มีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร กิจกรรมทางการตลาด การผลิตและการลงทุนเพื่อให้เกิดความสำเร็จและคำนึงถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกผ่านกิจกรรมกลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และ (1.4) ด้านผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อม คือ ผลลัพธ์หรือผลที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ (2) ระยะเวลา ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2557 ถึงเดือนธันวาคม 2558 (3) พื้นที่ คือ ภาคเหนือตอนบน 1 ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน และ (4) ประชากร คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 2,065 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2558)

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินกิจการใน 4 จังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน จำนวน 5,992 คน (กองส่งเสริมวิสาหกิจ, 2558) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูล คือ ประธาน เลขานุการและคณะกรรมการกลุ่ม จำนวน 500 ราย โดยกำหนดเป็นสัดส่วน คือ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2,834 ราย (708/237) จังหวัดลำพูน จำนวน 938 ราย (234/78) จังหวัดลำปาง จำนวน 1,741 ราย (435/145) และจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 479 ราย (120/40) คณะผู้วิจัยจึงใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างตามเกณฑ์ของ คอมเลย์และลี (Comrey & Lee, 1992, 182) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมของการวิเคราะห์ระดับดีมาก โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 311 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.20 โดยใช้สถิติพรรณนาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งทางตรงและทางอ้อม

เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งพัฒนามาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 4 ปัจจัย คือ ความเป็นผู้ประกอบการองค์การพัฒนามาจากมาตรวัดของ Bygrave & Hofer (1991, 13-22) ; Shane & Venkataraman (2000, 217-231) ; Ardichvili, Cardozo & Ray (2003, 105-123) (2) ความร่วมมือของสมาชิก พัฒนามาจากมาตรวัดของ Kuen-Hung Tsai (2009, 765-778) ; Yongseol Lee & Heejun (2015, 986-1001)

(3) ทูทางปัญญาพัฒนามาจากมาตรวัดของจีระ หงส์ดารมภ์ (2557) ; Youndt & Snell (2004,337-360); Edwinson & Malone (1997, 128) และ (4) ผลการดำเนินงานพัฒนามาจากมาตรวัดของ Beer & Walton (1990, 154-161) ; Neubaum, Dibrell & Craig (2012, 28-37) แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ (1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 ด้าน ตอนที่ 3 วิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อหาความเชื่อถือได้ (Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Alpha Coefficient) ของครอนบาค จำนวน 4 ปัจจัย คือ ด้านความเป็นผู้ประกอบการ องค์การ มีค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ .783 ความร่วมมือของสมาชิก มีค่าความเชื่อถือได้ เท่ากับ .854 ทูทางปัญญา มีค่าความเชื่อถือได้ เท่ากับ .879 ผลการดำเนินงาน มีค่าความเชื่อถือได้ เท่ากับ .795 ข้อถามใช้มาตรวัดแบบลิเกิร์ต 7 ระดับ (5-point Likert Scale) คือ 1 หมายถึง น้อยที่สุด และ 7 หมายถึง มากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ (Path Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนอิทธิพลโดยรวม

สมมติฐานการวิจัย

H1: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อความร่วมมือของสมาชิก

H2: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน

H3: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อทูทางปัญญา

H4: ความร่วมมือของสมาชิกมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน

H5: ทูทางปัญญา มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน

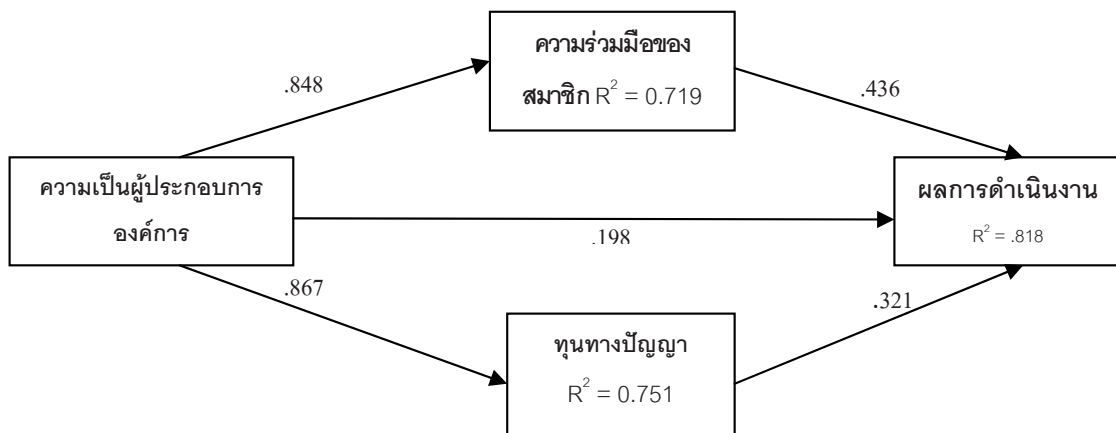
ผลการวิจัย

ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด รองลงมา คือ ลำปาง ลำพูนและแม่ฮ่องสอน แหล่งเงินทุนเริ่มแรกได้มาจากเงินทุนส่วนตัวของสมาชิกที่ทำการก่อตั้ง หลังจากนั้นงบประมาณจากภาครัฐ และเอกชนสนับสนุน เป้าหมาย คือ ความต้องการรายได้เพิ่มขึ้น ผลผลิตภัณฑ์และบริการส่วนใหญ่ได้รับมาตรฐาน อย./มพช. ฮาลาล ตลาดปัจจุบันจำหน่ายในจังหวัดและในประเทศ แต่มีบางกลุ่มวิสาหกิจที่จำหน่ายต่างประเทศบ้างเล็กน้อย ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในภาพรวมมีการเติบโตและคงที่และมีรายได้เพิ่มบ้างเล็กน้อย

ผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นผู้ประกอบการองค์การ ทูทางปัญญา การมีส่วนร่วมของสมาชิกและผลการดำเนินงานพบว่าคณะกรรมการให้ความสำคัญต่อทุกปัจจัยในระดับมาก โดยเน้นความสำคัญกับความร่วมมือของสมาชิก ค่าเฉลี่ย (5.79) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 ผลการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ย (5.78) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 อยู่ในระดับใกล้เคียงกันมากที่สุด เนื่องจาก

ผลการดำเนินงานเป็นตัวชี้วัดว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนดำเนินงานไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รองลงมา คือ ทูทางปัญญา ค่าเฉลี่ย (5.71) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 และความเป็นผู้ประกอบการ ค่าเฉลี่ย (5.68) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์สถิติอนุมานวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปรความเป็นผู้ประกอบการ ความสำเร็จของสมาชิกและทุนทางปัญญาว่ามีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและอิทธิพลโดยรวมต่อผลการดำเนินงาน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อทุนทางปัญญามากที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.867 มีค่า R² เท่ากับ 0.751 รองลงมา คือ ความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อความร่วมมือของสมาชิก มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.848 มีค่า R² เท่ากับ 0.719 ความร่วมมือของสมาชิกมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.436 มีค่า R² เท่ากับ .818 ทุนทางปัญญา มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.321 มีค่า R² เท่ากับ .818 และความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.198 และมีค่า R² เท่ากับ 0.818 ลำดับสุดท้าย ความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานโดยอ้อมผ่านปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .369 และอ้อมผ่านทุนทางปัญญา มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .278 ตามลำดับ

ตารางที่ 1

การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐานงานวิจัย	สัมประสิทธิ์ เส้นทาง	T-Stat	สรุปผล
H 1: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก	0.848	28.129**	สนับสนุน
H 2: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน	0.198	3.547**	สนับสนุน
H 3: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อทุนทางปัญญา	0.867	30.544**	สนับสนุน
H 4: ความร่วมมือของสมาชิกมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน	0.436	8.992**	สนับสนุน
H 5: ทุนทางปัญญามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน	0.321	6.221**	สนับสนุน

หมายเหตุ: T-Stat ≥ 1.96 แสดงว่า สมมติฐานมีนัยสำคัญทางสถิติมากกว่าระดับ 0.05**

จากตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อความร่วมมือของสมาชิก

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อความร่วมมือของสมาชิกมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.848 ค่า T-Stat เท่ากับ 28.129 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 2: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.198 ค่า T-Stat เท่ากับ 3.547 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 3: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อทุนทางปัญญา

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อทุนทางปัญญามีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.867 ค่า T-Stat เท่ากับ 30.544 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 4: ความร่วมมือของสมาชิกมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าความร่วมมือของสมาชิกมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.436 ค่า T-Stat เท่ากับ 8.992 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 5: ทูทางปัญญามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทูทางปัญญามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.321 ค่า T-Stat เท่ากับ 6.221 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 2

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวม

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม				
	R	อิทธิพล	ผลการดำเนินงาน	ทูทางปัญญา	ความร่วมมือของสมาชิก
ความเป็นผู้ประกอบการองค์การ	-	DE	0.198	0.867	0.848
		IE	0.369	0.000	0.000
		TE	0.567	0.867	0.848
ความร่วมมือของสมาชิก	0.719	DE	0.436	N/A	N/A
		IE	0.000	N/A	N/A
		TE	0.436	N/A	N/A
ทูทางปัญญา	0.751	DE	0.321	N/A	N/A
		IE	0.000	N/A	N/A
		TE	0.321	N/A	N/A

หมายเหตุ: TE= Total Effect, DE=Direct Effect, IE=Indirect Effect, N/A=Not Application

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน มีค่าเท่ากับ 0.198 อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.369 และอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.567

ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อทูทางปัญญามีค่าเท่ากับ 0.867 และอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.867

ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อความร่วมมือของสมาชิกมีค่าเท่ากับ 0.848 และอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.848

ความร่วมมือของสมาชิกมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานมีค่าเท่ากับ 0.436 และอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.436

ทูทางปัญญามีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานมีค่าเท่ากับ 0.321 และอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.321

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนทั้งสี่จังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี 41-50 ปี มากที่สุด เพราะอายุในช่วงนี้ของผู้ประกอบการจะเป็นวัยทำงาน ต้องการมีรายได้เสริมเพื่อสนับสนุนครอบครัว การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้ที่ได้รับจัดเป็นประเภทรายได้เสริม สอดคล้องกับงานศึกษาของ Megginson, Byrd & Megginson, 2003, 28-29) สรุปว่าเป็นสมาชิกที่มีความพร้อมมักจะมีความต้องการสร้างฐานะและมุ่งที่จะสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับครอบครัว

สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีตำแหน่งคณะกรรมการกลุ่มร้อยละ 39.90 แหล่งเงินทุนมาจากเงินทุนส่วนตัวของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ร้อยละ 33.40 รวมตัวกันขึ้นมาเพื่อต้องการรายได้เพิ่ม ร้อยละ 41.80 ผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้และของที่ระลึก ร้อยละ 37.90 ได้รับมาตรฐานเครื่องหมายอาหารและยา (อย.) ร้อยละ 20.60 ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (มผช.) ร้อยละ 74.60 มาตรฐานเครื่องหมายฮาลาล ร้อยละ 3.90 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) ร้อยละ 15.80 ได้รับมาตรฐานเครื่องหมาย Q ร้อยละ 0.60 เครื่องหมาย GMP ร้อยละ 1.30 มาตรฐานเครื่องหมาย GAP ร้อยละ 0.60 เครื่องหมาย HACCP ร้อยละ 0.60 เครื่องหมายเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 2.30 ตลาดของกลุ่มวิสาหกิจที่จัดจำหน่ายสินค้าภายในจังหวัดมากที่สุด ร้อยละ 32.20 ระดับภูมิภาค ร้อยละ 30.20 ระดับประเทศ ร้อยละ 33.40 ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ร้อยละ 11.90 และผลการดำเนินธุรกิจที่ผ่านมาติดลบ ร้อยละ 4.20 คงที่ร้อยละ 33.10 มีผลกำไร ร้อยละ 21.50 เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องร้อยละ 42.80 สรุปว่าวิสาหกิจมีโอกาสเติบโตค่อนข้างดี

วัตถุประสงค์วิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความเป็นผู้ประกอบการองค์การ ทูทางปัญญา ความร่วมมือของสมาชิกและผลการดำเนินงาน สรุปผลความสำคัญของตัวแปรจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ด้านความร่วมมือของสมาชิกพบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมระดับมาก (5.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสมาชิกมีความมุ่งมั่นและตั้งใจทำงานเพื่อกลุ่ม เน้นสายสัมพันธ์อันดีต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่นๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม เน้นสายสัมพันธ์อันดีกับผู้จำหน่ายวัตถุดิบ และผู้นำกลุ่มมีเครือข่ายความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สัมพันธ์กับงานวิจัยของ Yongseol Lee, Insu Cho & Heejun Park (2015, 986-1001) สรุปว่าสภาพแวดล้อมที่ผันผวนส่งผลให้วิสาหกิจต้องมีการทำงานแบบร่วมมือกันเป็นเครือข่ายบุคคล องค์การหรือระหว่างองค์การเพื่อเสริมพลังในการทำงานให้มีศักยภาพสูงขึ้น

2. ด้านผลการดำเนินงาน พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมระดับมาก (5.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ ผลกำไรของกิจการเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา กลุ่มวิสาหกิจมีการขยายกลุ่มลูกค้าเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา รายได้จากการดำเนินงานเพิ่มขึ้นและผลตอบแทนจากการลงทุนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jauch & Glueck (1998) และ Li, Zhang & Chan (2005, 37-57) สรุปว่าตัวชี้วัดผลการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจะสะท้อนถึงประสิทธิภาพการเจริญเติบโตของกิจการและผลกำไร

จากการประกอบการว่าสำเร็จมากน้อยเพียงใด จึงเป็นสิ่งสำคัญของผู้ประกอบการที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก

3. ด้านทุนทางปัญญา พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมระดับมาก (5.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสมาชิกมีการเรียนรู้และแสวงหาสิ่งใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาสินค้าใหม่ของกลุ่ม มีการนำวัฒนธรรมประเพณีมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ กลุ่มมีการปรับตัวเพื่อแสวงหาโอกาส มีการเรียนรู้จากผู้อื่นและนำมาพัฒนากลุ่มอย่างต่อเนื่อง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพบุรุษมาต่อยอดวิสาหกิจ สมาชิกมีความคิดสร้างสรรค์และสมาชิกกลุ่มมีความรู้ ทักษะและความชำนาญในการผลิต ดังผลการสัมภาษณ์ของภัทรภรณ์ อินตานวล (การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 ธันวาคม 2558) นำเสนอว่าความรู้ ความสามารถและสมรรถนะในตัวบุคคลสามารถนำมาสร้างเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้และทำให้วิสาหกิจสามารถแข่งขันได้

4. ความเป็นผู้ประกอบการองค์การ พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมระดับมาก (5.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดการความเสี่ยงของกลุ่มวิสาหกิจ มีการทำงานเชิงรุกเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เน้นการสร้างสรรคและแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ เน้นการคิดค้นนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้า และนำกลยุทธ์มาใช้ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันดังแนวคิดของ Drucker (1985, 149-157) ; Bygrave & Hofer (1991) ชี้แนะว่าผู้ประกอบการที่ดีจะต้องมีความเป็นผู้ประกอบการองค์การที่มีความเป็นผู้นำ กล้าคิดค้นสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ใจแข็งสร้างสรรค์กล้าตัดสินใจและรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้-ส่วนเสียเพื่อผลักดันให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อความร่วมมือของสมาชิก เพราะความเป็นผู้ประกอบการองค์การเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยอาศัยความร่วมมือของสมาชิกที่มีสมรรถนะแตกต่างกันไป โดยใช้จุดแข็งของแต่ละบุคคลมาสนับสนุนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ดังงานวิจัยของ Chandler & Jansen (1992) สรุปว่า บุคคลต้องมีการประเมินสมรรถนะตนเองด้วยการประยุกต์ใช้ความสามารถที่มีอยู่ในตน ประสพการณ์ผ่านความคิดสร้างสรรค์หรือการลงมือปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้ เพราะความเป็นผู้ประกอบการองค์การเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนองค์การด้วยการมีส่วนร่วมหรือผลประโยชน์ต่างตอบแทนซึ่งกันและกันของสมาชิกทั้งภายในและภายนอกองค์การ

สมมติฐานที่ 2: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน ดังงานของ Hisrich, Peters & Shepherd (2010, 56-62) สรุปว่า ความเป็นผู้ประกอบการองค์การเป็นการดำเนินงานเชิงรุก ความเป็นผู้นำกล้าตัดสินใจในการคิดค้นหรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ เน้นการสร้างแตกต่างผ่านการอุทิศเวลา ความมานะพยายามจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนทางการเงิน อีกทั้งมุมมองของ Radmard, Ardakani & Rahro (2013, 1067-1072) ได้เสริมว่าต้องมุ่งเน้นการสร้างสรรคองค์การด้วยนวัตกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์

สมมติฐานที่ 3: ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลต่อทุนทางปัญญา เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในยุคสังคมฐานความรู้จะต้องใช้ความรู้ หรือประสพการณ์เพียงอย่างเดียวในการผลิต

สินค้ายังไม่เพียงพอที่จะใช้แข่งขันได้เมื่อเทียบกับวิสาหกิจในต่างประเทศ แต่ต้องมีการบูรณาการทุนทางปัญญา อาทิ ความสามารถหรือประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวบุคคล เน้นการประยุกต์ใช้ผลผลิตทางทฤษฎีภูมิปัญญาและทุนวัฒนธรรมผ่านความคิดสร้างสรรค์และความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาบริหารจัดการทรัพยากรกับผลิตภัณฑ์อันนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ดังแนวคิดของจีระ หงส์दारมภ์ (2557) สรุปว่า ทุนทางปัญญาของมนุษย์สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจ รวมถึง Edvinsson & Malone (1997) ; Youndt & Snell, (2004) ที่แนะว่าทุนทางปัญญาเป็นความรู้ที่องค์การมีอยู่อย่างแท้จริง

สมมติฐานที่ 4: ความร่วมมือของสมาชิกมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน เพราะในโลกยุคปัจจุบันไม่มีใครเก่งทุกอย่างแต่ต้องอาศัยจุดแข็งหรือสมรรถนะที่หลากหลายของสมาชิกมาช่วยสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ ดังงานวิจัยของ Zeng, Xie & Tam (2010, 181–194) สรุปว่าการทำงานให้บรรลุผลจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญที่หลากหลายจากบุคคลที่มีศักยภาพแตกต่างกันไปทั้งภายในและภายนอกองค์การมาร่วมมือกัน สัมพันธ์กับงานวิจัยของ Downe, Siew-Phaik, Sambasivan (2012, 145-166) นำเสนอว่าธุรกิจต้องการสร้างความได้เปรียบอย่างยั่งยืนผ่านการสร้างความร่วมมือภายในโซ่อุปทานเน้นความไว้วางใจในคู่ค้าและร่วมมือส่งเสริมซึ่งกันและกันเพื่อให้ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายภายใต้ผลประโยชน์ร่วมกัน

สรุป

ผลการวิจัยนี้ใช้หน่วยวิเคราะห์ที่เป็นผู้ให้ข้อมูล คือ ประธาน เลขานุการและคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 311 จำนวน 4 จังหวัด โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีความสำคัญ 4 ด้าน พบว่าปัจจัยความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยทุนทางปัญญามากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยความร่วมมือของสมาชิก ส่วนปัจจัยด้านความร่วมมือของสมาชิกมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยผลการดำเนินงาน รวมถึงปัจจัยทุนทางปัญญามีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยผลการดำเนินงาน และปัจจัยความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยผลการดำเนินงาน ลำดับสุดท้ายปัจจัยความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมต่อปัจจัยผลการดำเนินงานโดยอ้อมผ่านปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก และอ้อมผ่านปัจจัยทุนทางปัญญา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญลดหลั่นกันไปตามสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า ทุนทางปัญญามีผลต่อการดำเนินงานน้อยที่สุด เพราะผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนยังไม่ให้ความสำคัญต่อทุนทางปัญญาเท่าใดนัก ทั้งๆ ที่ในปัจจุบันนี้ทุนทางปัญญาไม่ว่าจะเป็นทุนโครงสร้างทุนมนุษย์และทุนทางปัญญาต่างมีความสำคัญไม่แพ้กันเพราะจัดได้ว่าเป็นทุนทางสังคมที่สามารถนำมาบูรณาการให้เกิดเป็นรูปธรรมได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการสนับสนุนให้วิสาหกิจที่เข้มแข็งด้วยการนำทุนทางปัญญามาประยุกต์ใช้ให้วิสาหกิจมีอัตลักษณ์เฉพาะ มีความสามารถในการแข่งขัน

ระยะยาวได้ในต่างประเทศ เพื่อจะได้เป็นแนวปฏิบัติให้กับวิสาหกิจที่ต้องการพัฒนาตนเอง

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีอิทธิพลน้อยที่สุดต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน แต่ในความเป็นจริงตามฐานทฤษฎีพบว่า ความเป็นผู้ประกอบการองค์การมีความสำคัญต่อผู้ประกอบการท่ามกลางสภาวะการแข่งขันที่ทวีความรุนแรง ผสมกับนโยบายรัฐบาลมีนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่เน้นนวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบาย กลยุทธ์การดำเนินงาน ระบบและกลไกในการขับเคลื่อนให้คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการองค์การ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการถ่ายโอนความรู้ ประสบการณ์และภูมิปัญญาของคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจสู่รุ่นต่อไป เนื่องจากผลงานวิจัยพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในสถานะผู้สูงอายุ ดังนั้นควรมีการวางแผนในการถ่ายโอนความรู้ด้านทุนทางปัญญาไปสู่รุ่นต่อรุ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน.(2558). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์**. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2559,จาก <http://www.cep.cdd.go.th/news/document/OTOP%201-61.pdf>.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2558). **ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามพื้นที่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2558**. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2558,จาก <http://www.sceeb.doe.go.th/EVALUATION.html>.
- กองส่งเสริมวิสาหกิจ. (2558). **ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2559, จาก http://smce.doe.go.th/ProductCategory/smce_report.php.
- จีระ หงส์ลดารมภ์. (2557). **ทุนมนุษย์กับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน (AEC)**. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://www.thaiihdc.org/web/index.php?option>.
- บุญทวรรณ วิงวอน. (2556). **การเป็นผู้ประกอบการยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิฑูรย์ เจียมจิตต์ตรง. (2553). **ปัจจัยความเป็นผู้ประกอบการที่มีต่อผลประกอบการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Ardichvili, A.; Cardozo, R. & Ray, S. (2003). A Theory of Entrepreneurial Opportunity Identification and Development. *Journal of Business Venturing*.18(1), 105-123.
- Bamford, C. E., & Bruton, G. D. (2011). *Small Business Management: A Framework for Success*. (8th ed.). Ohio: Thomson South-Western.
- Baum, J. R. & Locke, E. A. (2004). The Relationship of Entrepreneurial Traits, Skill, and Motivation to New Venture Growth. *Journal of Applied Psychology*. 89(4), 587-598.

- Beaver, G. & Jennings, P.(2005). Competitive Advantage and Entrepreneurial Power: The Dark side of Entrepreneurship. **Journal of Small Business and Enterprise Development**. 12(1), 923-936.
- Beer, M. & Walton, E. (1990). Developing the Competitive Organization: Interventions and Strategies. **American Psychologist**. 45(22), 154-161.
- Bygrave, W. & Hofer, C. (1991).Theorizing About Entrepreneurship. **Entrepreneurship Theory and Practice**. 16(1), 13-22.
- Chandler, G. N. & Jansen, E. (1992).The Founder's Self-assessed Competence and Venture Performance. **Journal of Business Venturing**. 7(3), 223-237.
- Comrey, A. L. & Lee, H. B. (1992). **A First Course in Factor Analysis**. (2nded). Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associated.
- Dele, E. (1996). **Management: Theory and Practice**. (6th ed.). Tokyo: McGraw-Hill.
- Downe, A. G. ; Siew-Phaik, Loke & Sambasivan, M. (2012). Relational Capital and SME Collaborative Strategy in the Malaysian Service Industry. **International Journal of Services, Economics and Management**. 4(2), 145-166.
- Drucker, P. F. (1985). Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. **Harvard Business Review**. 76(6), 149-157.
- Edvinsson, L. & Malone, M. S. (1997). **Intellectual Capital**. London: Piatkus,
- Hatten, T. S. (2009). **Small Business Management: Entrepreneurship and Beyond**. (4thed.). Ohio: South-Western.
- Ireland, R. D. ; Hilt, M. A. & Sirmon, D. G. (2003). A Model of Strategic Entrepreneurship: The Construct and Its Dimension. **Journal of Management**. 29(6), 963-989.
- Hisrich, R. D. ; Peters, M. P. & Shepherd, D. A. (2010). **Entrepreneurship**. New York: McGraw-Hill.
- Jauch, L. R. & Glueck, W. F. (1998). **Business Policy and Strategic Management**. New York: McGraw-Hill.
- Kast, F. E. & Rosenzweig, J. E. (1995). **Organization and Management: A System and Contingency Approach**. (4thed.). New York: McGraw-Hill.
- Kuen-Hung, T. (2009). Collaborative Networks and Product Innovation Performance: Toward a Contingency Perspective. **Research Policy**. 38(5), 765-778.
- Li, H. ; Zhang, Y. & Chan, T. S. (2005). Entrepreneurial Strategy Making and Performance in China's New Technology Ventures – The Contingency Effect of Environment and Firm Competence. **Strategic Management Journal**. 16(3), 37-57.
- McClelland, D. C. (1985). **Human Motivation**. Glenview, IL: Scott, Foresman.

- Megginson, L. C. ; Byrd, M. J. & Megginson, W. L. (2003). **Small Business Management: An Entrepreneur's Guidebook**. (4thed.). New York: McGraw-Hill.
- Mehta, C. & Guepta, P. (2014). Corporate Entrepreneurship: A Study on Entrepreneurial Personality of Employees. **Global Journal of Finance and Management**. 6(4), 305-312.
- Mokaya, S. M. (2012). Corporate Entrepreneurship and Organizational Performance Theoretical Perspectives, Approaches and Outcomes. **International Journal of Arts and Commerce**. 1(4), 133-143.
- Neubaum, D. O. ; Dibrell, C. & Craig, J. B. (2012). Balancing Natural Environmental Concerns of Internal and External Stakeholders in Family and Non-Family Businesses. **Journal of Family Business Strategy**. 3(1), 28-37.
- Radmard, S. G.; Ardakani, M. A. & Rahro, A. Z. (2013). Enhancing Corporate Entrepreneurship Through Organizational Support. **International Journal of Management and Humanity Sciences**. 6(2), 1067- 1072.
- Shane, S. & Venkataraman, S. (2000). The Promise of Entrepreneurship As a Field of Research. **Academy of Management Review**. 25, 217-231.
- Stam, W. & Elfring, T. (2008). Entrepreneurial Orientation and New Venture Performance: The Moderating Role of Intra-and Extra Industry Social Capital. **Academy of Management Journal**. 51(1), 97-111.
- Yongseol, L.; Insu, C. & Heejun, P. (2015). The Effect of Collaboration Quality on Collaboration Performance: Empirical Evidence from Manufacturing SMEs in the Republic of Korea. **Total Quality Management & Business Excellence**. 26(9-10), 986-1001.
- Youndt, M. A. & Snell, S. A. (2004). Human Resource Configurations, Intellectual Capital, and Organizational Performance. **Journal of Managerial Issues**. 16(3), 337-360.
- Zeng, S. X. ; Xie, X. M. & Tam, C. M. (2010). Relationship Between Cooperation Networks and Innovation Performance of SMEs. **Technovation**. 30(3), 181-194.